

הלכות שגגות פרק ט

א. על חמש עברות, מביאין קרבן אשם, והוא הנקרא אשם ודאי, שהרי אינו בא משום ספק; ואלו הן: על שפחה חרופה, ועל הגזל, ועל המעילה, ועל טמאת נזיר, ועל הצרעת כשיטהר ממנה.

ב. על שפחה חרופה כיצד: הבא על שפחה חרופה, בין בזדון בין בשגגה מביא אשם. והוא שתהיה השפחה גדולה, מזידה, וברצונה, ותהיה בעולה כדי שתלקה: שנאמר "בקרת תהיה . . . והביא את-אשמו" (ויקרא יט, כ-כא), היא לוקה והוא מביא קרבן. מפי השמועה למדו שבזמן שהיא חייבת מלקות, הוא חייב בקרבן; ובזמן שהיא פטורה מן המלקות, הוא פטור מן הקרבן. בן תשע שנים ויום אחד שבא על שפחה חרופה היא לוקה, והוא מביא קרבן; ויראה לי שאינו מביא, עד שיגדיל ויהיה בן דעת.

ג. כבר בארנו בהלכות ביאות אסורות, מה היא השפחה האמורה בתורה, ושאינן חייבין עד שיבעל כדרכה ויגמר. לפיכך אם אמרו לו שנים בעלת שפחה חרופה, והוא אומר לא בעלתי נאמן, ואינו מביא קרבן על פיהם: שהרי הוא ידע אם גמר ביאתו, או לא גמר; וזה שאמר לא בעלתי, כלומר לא גמרתי.

ד. הבא על השפחה ביאות הרבה, אינו חייב אלא אשם אחד. כיצד: הבא על השפחה ביאות הרבה בזדון, או שבא עליה בשגגה, ונודע לו, וחזר ובא עליה בשגגה, ונודע לו, אפלו מאה פעמים במאה העלמות מקריב אשם אחד, ומתכפר לו על הכל: על הזדונות שבה, ועל השגגות. במה דברים אמורים, בשפחה אחת; אבל הבא על שפחות הרבה, אפלו בהעלם אחד חייב אשם על כל שפחה ושפחה.

ה. בעל שפחה והפריש אשמו, וחזר ובעל בה אחר שהפריש אשמו חייב על כל אחת ואחת: שההפרישה מחלקת, ונמצא כמי שהקריב ואחר כך בעל.

ו. וכן אם בעל חמש בעילות בהעלם אחד, בשפחה אחת, ונודע לו על אחת מהן, והפריש אשמו, ואחר כך נודע לו על השניה מפריש אשם אחר: אף על פי שבהעלם אחד היו כלן, הואיל ולא נודע לו אלא אחר שהפריש, נמצא כבועל אחר שהפריש, שדין השוגג והמזיד בשפחה אחד הוא.

ז. על הגזל כיצד: כל מי שיש בידו משווא פרוטה ומעלה ממון ישראל, בין שגזלו, בין שגנבו, בין שהפקיד אצלו, או הלואה, או משום שתפות, או משאר דרכים, וכפר בו ונשבע לשקר, בין בזדון בין בשגגה הרי זה מביא אשם על חטאו, וזה הוא הנקרא אשם גזלות. ומפרש בתורה שאין מתכפר לו באשם זה, עד שישביב הממון שבידו לבעליו; אבל החמש, אינו מעכב הכפרה.

ח. כבר בארנו בהלכות שבועות אימתי יהיה חייב בשבועה זו שמקריב עליה אשם זה, ואימתי יהיה פטור ממנה, ועל איזו דרך יתחייב אשמות רבות כמנין חיוב השבועות, ועל איזו דרך לא יהיה חייב אלא אשם אחד.

ט. על המעילה כיצד: כל הנהנה בשווה פרוטה מן ההקדש בשגגה מחזיר מה שנהנה, ויוסיף חמש; ויקריב אשם, ויתכפר לו. וכבר בארנו בהלכות מעילה שהקרבן והקרן מעפכין הפפרה, ואין החמש מעפכ.

י. האוכל מדבר שמועלין בו, בחמשה תמחויין בהעלים אחד אף על פי שהוא מזבח אחד אם יש בכל אכילה ואכילה שווה פרוטה, חייב אשם על כל אחד ואחד: שהתמחויין מחלקין במעילה, והרי הן כמינין הרבה אף על פי שאין מחלקין בחיוב הכרתות. חמרה יתרה יש במעילה שהרי עשה בה המהנה כנהנה, ומצטרפת לזמן מרבה, ושליח שעשה שליחותו חייב המשלח: מה שאין דברים אלו בשאר האסורין.

יא. כל המחייב אשם ודאי צריך שיודע לו חטאו תחלה, ואחר כך יקריב אשמו; אבל אם הקריבו קדם שיודע לו, ונודע לו אחר שהקריב אינו עולה לו. וכל חטא שחייבין עליו אשם ודאי אחד המלך, או כוהן משוח, או שאר עם הארץ שווין בו.

יב. כל חטא שחייבין עליו אשם ודאי אם נסתפק לו אם עשהו או לא עשהו, פטור מכלום; לפיכך הבא על ידו ספק מעילה אינו חייב כלום, כמו שבארנו במעילה.

יג. היתה לפניו חתכה שלחלין וחתכה שלהקדש, אכל אחת מהן, ואין ידוע איזו היא פטור. חזר ואכל את השניה, מביא אשם על מעילתו; אכל אחר את השניה, שניהן פטורין.

יד. חתכה שלחלב וחתכה שלהקדש, אכל אחת מהן מביא אשם תלוי משום חלב. אכל את השניה מביא חטאת על החלב, ואשם ודאי שלמעילה על ההקדש; בא אחר ואכל את השניה, אף השני מביא אשם תלוי.

טו. חתכה שלחלב וחתכה שלחלב הקדש, אכל אחת מהן מביא חטאת. אכל את השניה, אחר שנודע לו על הראשונה מביא שתי חטאות, ואשם ודאי על מעילתו; בא אחר ואכל את השניה זה מביא חטאת וזה מביא חטאת, בלבד.

טז. כבר בארנו בהלכות מאכלות אסורות, מאיזה טעם נוסף אסור הקדש על אסור חלב, וכל כיוצא באלו האסורין.